

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ SONUÇ RAPORU

PROJE ADI: ESKİŞEHİR VE KÜTAHYA İLLERİ TARİH ÖNCESİ
DÖNEM YÜZEY ARAŞTIRMASI, 2017

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: Doç. Dr. Mustafa Erkan FİDAN
PROJE NOSU: 2017-01.BŞEÜ.04-01

ARAŞTIRMACILAR:

- 1- Araş. Gör. Haralambos Nikolayidis
- 2-
- 3-
- 4-

BAŞLAMA TARİHİ: 01-08-2017

BİTİŞ TARİHİ: 01-08-2018

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLECİK, 2018

ÖZET

Eskişehir ve Kütahya Bölgesi zengin tarih öncesi dönem yerleşmeleri ile arkeolojik açıdan oldukça önemlidir. Söz konusu bu dönemlere ilişkin en kapsamlı araştırma 80 ve 90'lı yıllarda Prof. Dr. Turan Efe tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmamız, bölgede yapılan bu çalışmaları tamamlamak amacıyla modern yöntemlerin kullanılacağı bir yüzey araştırması projesidir. Bu araştırma ile bölgede hiç bilinmeyen yeni yerleşmelerin arkeoloji dünyasına kazandırılmasının yanında bölgenin Tarih Öncesi dönemine ait bilinen bazı yerleşmelerde intensive survey (yoğun yüzey araştırması) yapmak suretiyle detaylı incelemeler yapılması amaçlanmaktadır. Ayrıca tarih öncesi dönem madenciliği de araştırma hedefleri içerisinde. Bu araştırma ile Batı Anadolu'nun ilk madencilerine ilişkin somut izler bulunması amacıyla çalışmalar yürütülecektir.

Anahtar Kelimeler: Tarih Öncesi Dönem, Arkeoloji, Yüzey Araştırması, Eskişehir, Kütahya

ABSTRACT

Thanks to a wide survey programme conducted by Prof. Dr. Turan Efe in the 1980s and 1990s, we have evidence for a rich archaeological heritage in the Eskişehir and Kütahya regions, particularly regarding the pre- and proto-historic periods. Our aim is to improve these studies using modern survey techniques, and we are planning to find new settlements and do intensive survey on the known prehistoric settlements of the region. Additionally, we plan to explore ancient metalworking practices focusing in particular on the early stages of metallurgy in western Anatolia.

Key Words: Prehistoric Times, Archaeology, Survey, Eskişehir, Kütahya

TEŞEKKÜR BÖLÜMÜ

Öncelikle Projemizi destekleyen üniversitemiz BAP Birimine çok teşekkür ederim. Büyük bir özveri ile çalışan ekibimiz yanında, araştırmamıza izin veren Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü yetkilileri ile araştırmamıza çeşitli şekillerde destek olan Odunpazarı Belediye Başkanı sn. Kazım KURT'a; Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Rektörü sn. Prof. Dr. İbrahim TAŞ'a, Küllüoba Kazı Başkanı sn. Prof. Dr. Turan EFE'ye, TEKFEN Holding'e ve Türk Tarih Kurumu (TTK) yetkililerine teşekkür ederiz

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR BÖLÜMÜ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	v
HARİTALAR LİSTESİ.....	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ESKİŞEHİR VE KÜTAHYA İLLERİ TARİH ÖNCESİ DÖNEM YÜZEY ARAŞTIRMALARI (EKAR) 2017 YILI ÇALIŞMALARI SONUÇ RAPORU

1.1. 2017 YILI ÇALIŞMALARI.....	4
1.2. ESKİŞEHİR BÖLGESİ.....	5
1.3. KÜTAHYA BÖLGESİ.....	25
SONUÇ.....	31

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Porsuk Höyük 2

Şekil 2: Çanak çömlek toplanan alanların belirtildiği Porsuk Höyük 2 hava fotoğrafı

Şekil 3: Çukurhisar 2

Şekil 4: Çukurhisar 2, hava fotoğrafı

Şekil 5: Yeşildon Höyük

Şekil 6: Yeşildon Höyük üzerinde defineciler tarafından açılan Klasik Dönem mezarı

Şekil 7: Biçer mahallesinin kuzeyinde taranan arazi.

Şekil 8: Sarayköy mahallesinin çevresinde taranan alan

Şekil 9: Ankara il sınırına kadar olan Narlı ve Sarayköy mahallesinin doğusunda taranan arazi

Şekil 10: Bahçecik I yerleşmesi

Şekil 11: Bahçecik I höyük üzerindeki defineci çukurları

Şekil 12: Hamam Karahisar Höyük, hava fotoğrafı

Şekil 13: Hamam Karahisar Höyük

Şekil 14: Çanak çömlek toplanan alanların belirtildiği Karapazar Höyük hava fotoğrafı

Şekil 15: Ön tarafta ekip B3 karesinde malzeme topluyor, arka tarafta ise Karapazar Höyük

Şekil 16: Büyükdere Höyük

Şekil 17: Güllü Höyük

Şekil 18: Güllü Höyük, hava fotoğrafı

Şekil 19: Güllü Höyük'teki defineci çukurlarından bir tanesi

Şekil 20: Kalkanlı Höyük

Şekil 21: Kalkanlı Höyük hava fotoğrafı

Şekil 22: Sulu Höyük

Şekil 23: Alpanos Höyük

Şekil 24: Alpanos Höyük hava fotoğrafı

Şekil 25: Alpanos Höyük'te ana toprağa kadar açılan defineci çukuru

Şekil 26: Melikgazi Höyük

Şekil 27: Melikgazi Höyük, hava fotoğrafı

Şekil 28: Musadayı Höyük

Şekil 29: Musadayı Höyük hava fotoğrafı

Şekil 30: Musadayı Höyük defineci tahribatı

Şekil 31: Taşlık Höyük

Şekil 32: Tejüren Höyük'te defineciler tarafından açılan taş sanduka mezar

Şekil 33: Toraman Höyük hava fotoğrafı

Şekil 34: Toraman Höyük'te defineci tahribatı

Şekil 35: Üryan Höyük hava fotoğrafı

Şekil 36: Üryan Höyük

Şekil 37: Soğulcak yerleşmesi

Şekil 38: Sığırereğitepe

Şekil 39: EKAR 2017 Ekip üyeleri

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Eskişehir ve Kütahya illerinde yoğun yüzey araştırması yapılması planlanan yerleşmeler

Harita 2: Eskişehir ve Kütahya illerinde bilinen tarih öncesi yerleşmeler

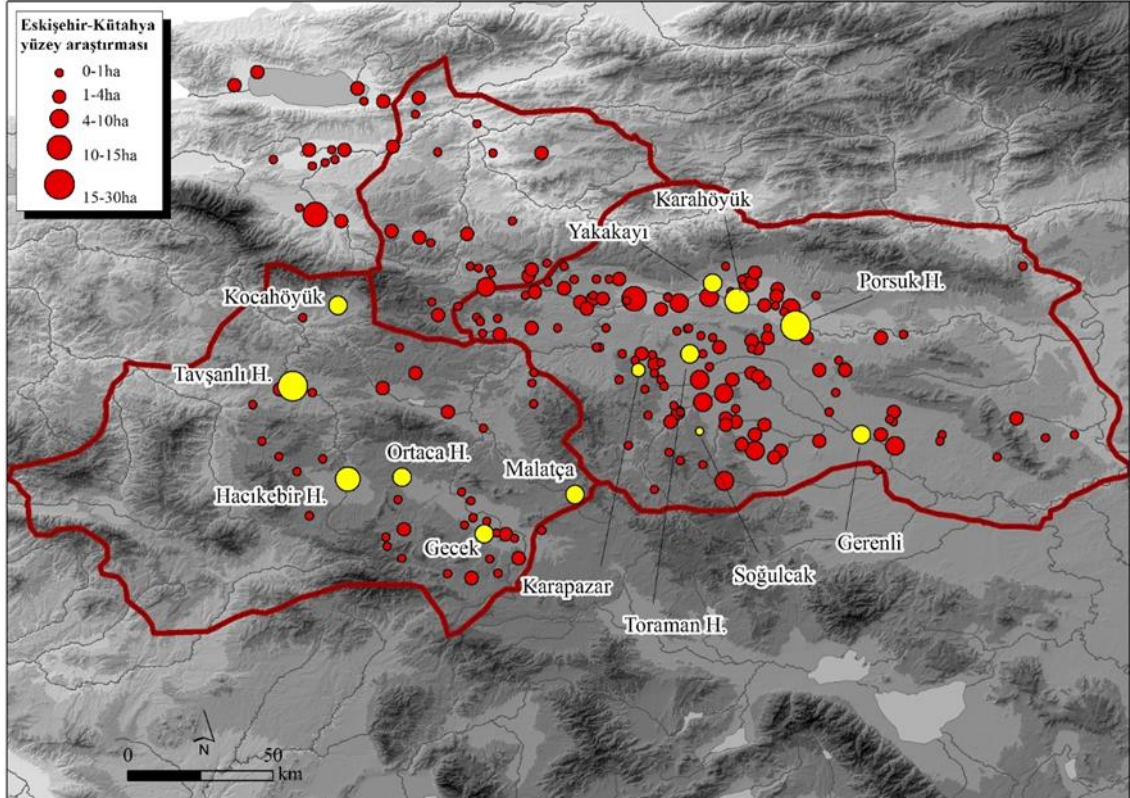
Harita 3: Eskişehir ve Kütahya illerinde kazılmış yerleşmeler ve maden yatakları

Harita 4: 2017 yılında Eskişehir’de araştırma yapılan merkezler ve taranan alanlar

Harita 5: 2017 yılında Kütahya’da araştırma yapılan alanlar

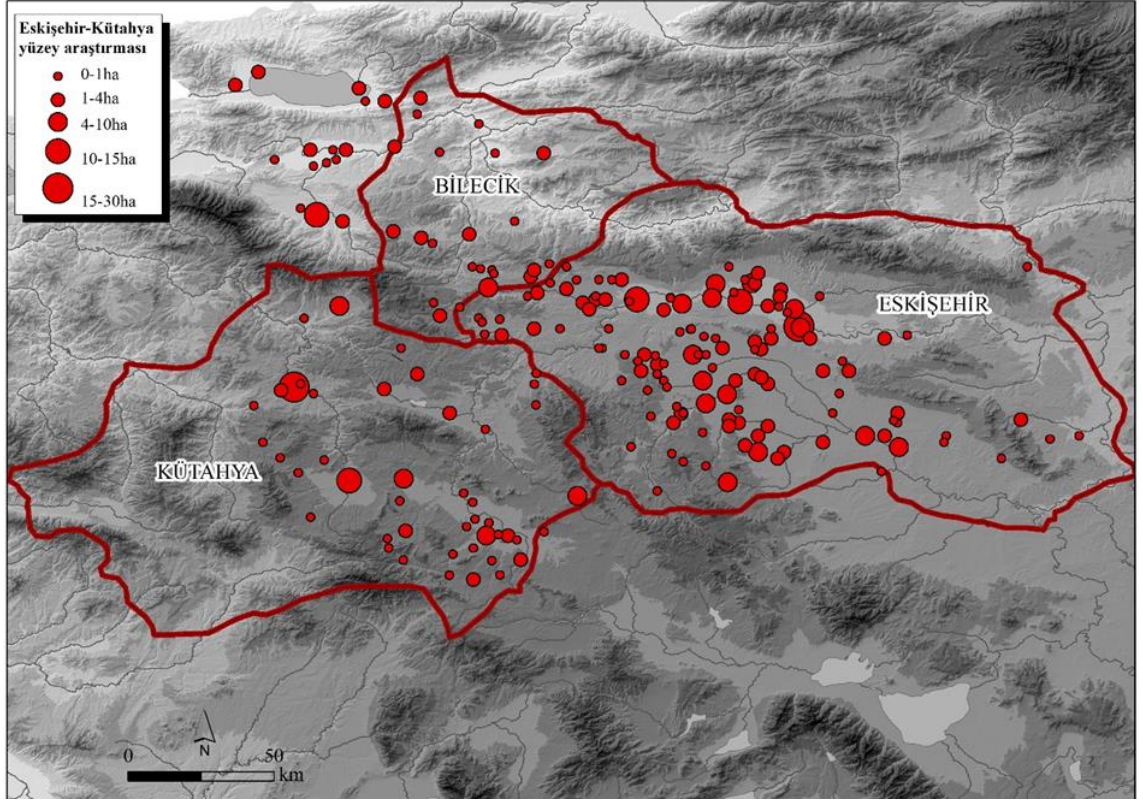
GİRİŞ

Bu yıl ilk defa başladığımız Eskişehir ve Kütahya İlleri Tarih Öncesi Dönem YüzeY Araştırması (EKAR) projemizde hedeflerimizin en başında yeni teknolojiler kullanılarak, bölgedeki tarih öncesi dönemlere ilişkin sorunları ve kronolojik boşlukları doldurabilecek büyük yerleşmeler üzerinde yoğun yüzeY araştırması (*intensive survey*) yapmak gelmektedir. Bölgenin en önemli tarih öncesi dönem yerleşmeleri olarak tespit ettiğimiz Kütahya ilindeki Kocahöyük, Tavşanlı, Hacıkebir, Ortaca, Malatça ve Gecek höyükleri ile Eskişehir ilindeki Yakakaya, Karahöyük, Porsuk, Toraman, Gerenli, Karapazar ve Soğulcak gibi yerleşmelerde amacımız, modern yöntemlerle yeni belgeleme çalışmaları yaparak, ileride buralarda kazı yapmak isteyen arkeologlara önemli bir bilgi paketinin bırakılmasıdır (**Harita 1**).

Harita 1: Eskişehir ve Kütahya illerinde yoğun yüzey araştırması yapılmış planlanan yerleşmeler

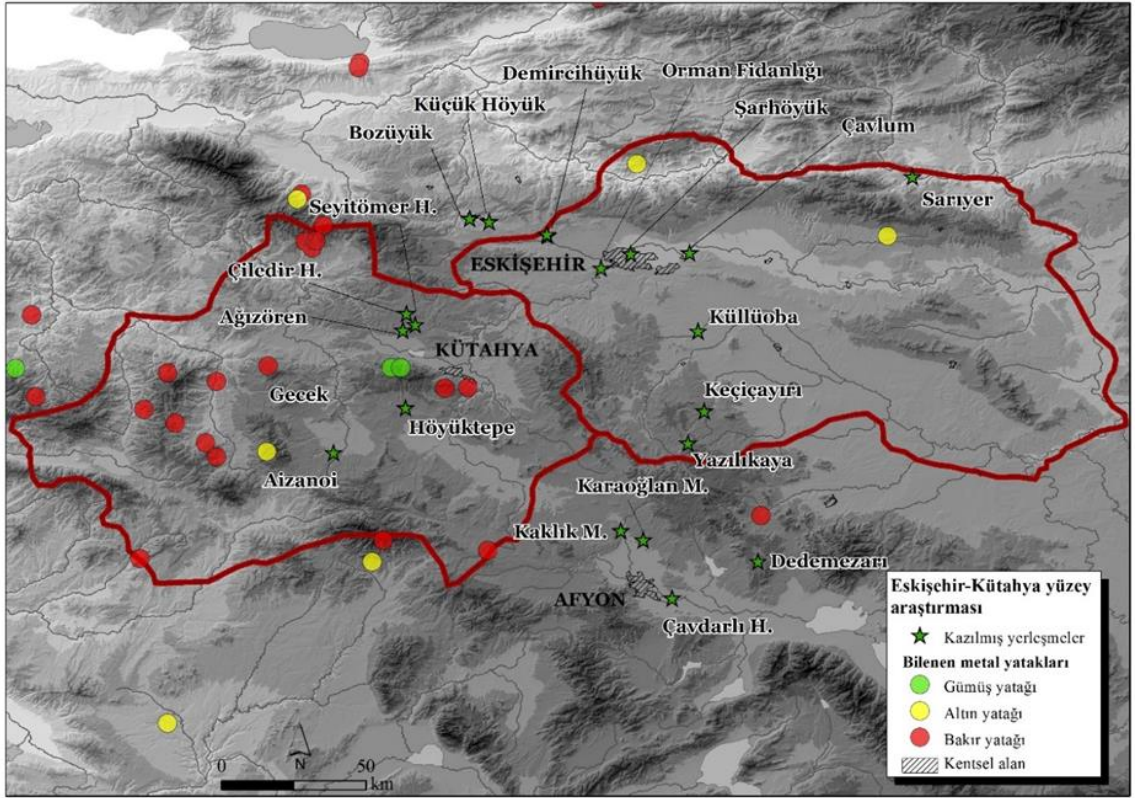
Söz konusu höyüklerdeki ana hedef ise bölgede MÖ 3. Binyıl sonu ile MÖ 2 Binyılı içeren büyük merkezlerin karşılaştırılmasıdır. Batı Anadolu'nun tarih öncesi dönemlerde en önemli problemlerinden birini teşkil eden ve bölgede şehir devletleri olarak tanımlanabilecek oluşumun başladığı bu dönem ne yazık ki çok az araştırılmıştır.

Harita 2: Eskişehir ve Kütahya illerinde bilinen tarih öncesi yerleşmeler

Çalışma amaçlarımızdan bir diğeri ise özellikle dağlık alanlarda ve Kütahya'nın batısındaki vadilerde ve Eskişehir'in doğu ve güneydoğusunda (Sivrihisar ve Günyüzü ilçeleri) eksik olan alanlarda tarama yapılmasıdır (**Harita 2**). Bu sayede bölgede çok az bilgi sahibi olduğumuz Paleolitik ve Neolitik Dönemlere ilişkin yeni yerleşmeler ortaya çıkarılabilir. Diğer önemli başka bir hedef ise maden yatakları bakımından oldukça zengin olan bölgedeki yapacağımız araştırma ile tarih öncesi dönemlere ilişkin izlerin ortaya çıkarılması olacaktır (**Harita 3**).

Sonuç olarak Eskişehir ve Kütahya İlleri Tarih Öncesi Dönem Yüzey Araştırması ile yeni yöntem ve teknolojiler kullanılarak detaylı yerleşme dağılım haritalarının çıkarılması, bölgenin tarih öncesi dönemlerde konumunu açık bir şekilde ortaya konması ve bölgenin kronolojisindeki, kültürel ve siyasal yapılanmasındaki mevcut boşlukları doldurmaya yönelik olarak, ileride yapılacak olan bilimsel çalışmalar ve kazılar için de zemin hazırlanması amaçlanmaktadır.

Harita 3: Eskişehir ve Kütahya illerinde kazılmış yerleşmeler ve maden yatakları

BİRİNCİ BÖLÜM
ESKİŞEHİR VE KÜTAHYA İLLERİ
TARİH ÖNCESİ DÖNEM YÜZEY ARAŞTIRMALARI (EKAR)
2017 YILI ÇALIŞMALARI SONUÇ RAPORU

1.1. 2017 YILI ÇALIŞMALARI

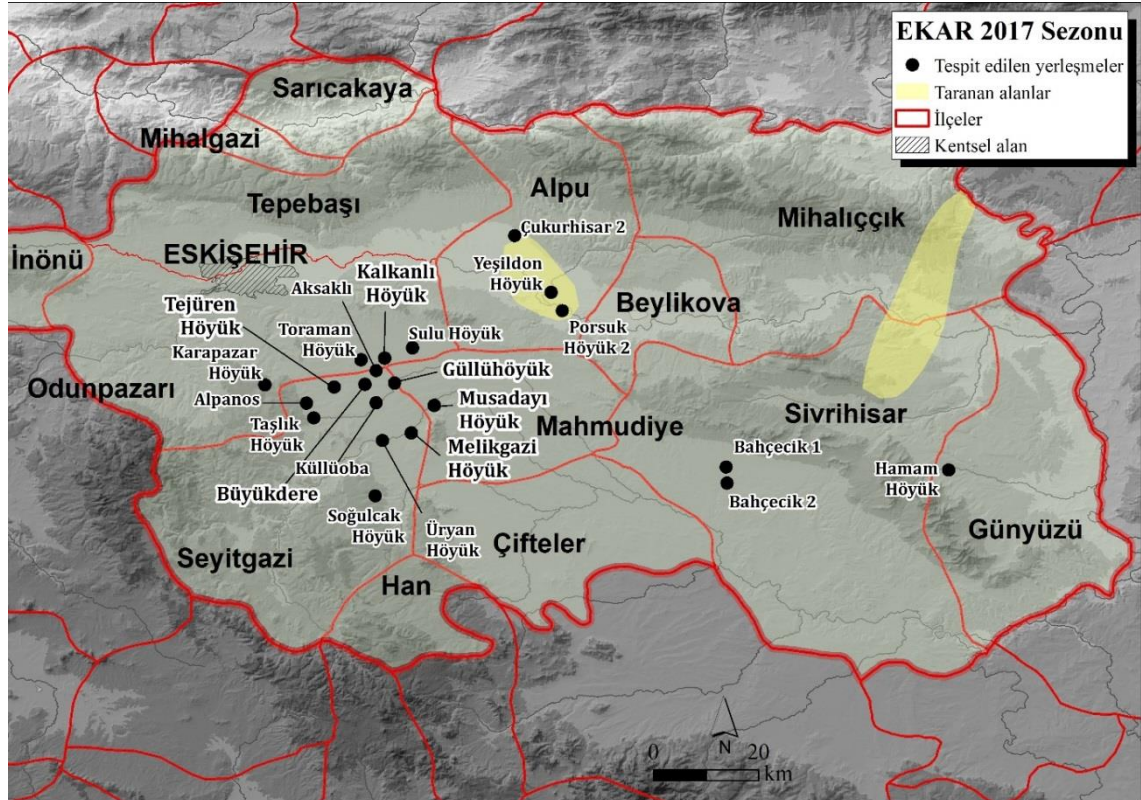
Araştırmamızın ilk sezonu, 10-25 Ağustos 2017 tarihleri arasında 16 gün sürmüştür. Araştırma ekibi, Yrd. Doç. Dr. Erkan FİDAN (Arkeolog, Araştırma Başkanı), Abdurrahman AKTAŞ (Kültür ve Turizm Bakanlığı Temsilcisi, Bilecik Arkeoloji Müzesi Uzmanı), Yrd. Doç. Dr. Murat TÜRKTEKİ (Arkeolog), Öğr.Gör.Dr. Umay OĞUZHANOĞLU AKAY, Araş. Gör. Haralambos NİKOLAYADİS, Sezer SEÇER FİDAN (Hititolog), Murat AFŞAR (Arkeolog), Ufuk ÖZDEMİR (Arkeolog), Sümeyya DİNÇ (Arkeolog), Fatih KARADAŞ (Arkeolog), Ayşe GÜRSOY (Arkeolog), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğrencileri: M. Naim ÖZKAN, Y. Emre ARAS, Deniz DAK, Esin EROL, Nursaç KAYA, Hatice AKYÜZ, Bilal ACAR, Sinem ARSLAN, Belgin ALBAYRAK ve Yasin Orçun KÖK'ten oluşmuştur (**Resim 39**). Ekip listemizde olan Prof. Dr. Turan EFE, sağlık sorunları ile araştırmamıza aktif olarak katılamamış ancak Küllüoba Kazı Evi'ni kullanmamıza izin vermiştir. Böylelikle araştırmamızda Eskişehir Seyitgazi ilçesindeki Küllüoba Kazı Evi, konaklama için kullanılmıştır. Yine ekip listemizde yer alan Yrd. Doç. Dr. Deniz SARI, Arkeologlar İsmail AYDIN, Şemsettin AKYOL, Ferhat ARİKAN, Deniz KESKİN, Mine ÇELİK ve Dilek AKÖZ çeşitli nedenler sebebiyle araştırmamız içinde olamamışlardır. Yüzeysel araştırması yapılacak höyüklerde, sit alanı içerisinde delgi-sondaj işlemine izin verilmemesi sebebiyle de coğrafya bölümü öğretim üyesi jeoarkeolog Levent UNCU araştırmamıza katılmamıştır.

Bu yılki çalışmalarımızda Eskişehir bölgesine ağırlık verilmiştir. Eskişehir ili sınırları içerisinde bulunan 13 envanterlik eser, Eskişehir Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilmiştir. Eskişehir ve Kütahya illerinde ziyaret edilen höyüklerden toplanan çanak çömlek ve cüruflar, gerekli tutanaklar tutularak, üzerlerinde çalışma yapmak amacıyla Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Prof. Dr. Turan Efe Laboratuvarına götürülmüştür.

1.2. ESKİŞEHİR BÖLGESİ

Eskişehir Bölgesinde yapılan çalışmalar 3 farklı bölgede gerçekleştirilmiştir.

- 1- Eskişehir'in kuzeyi (Alpu ilçesi)
- 2- Eskişehir'in doğusu (Günyüzü ve Sivrihisar ilçeleri)
- 3- Eskişehir'in güneybatısı (Mahmudiye, Seyitgazi ve Odunpazarı ilçeleri)

Harita 4: 2017 yılında Eskişehir'de araştırma yapılan merkezler ve taranan alanlar (Harita rapor sonunda A4 boyutunda da verilmiştir)

1.2.1. Alpu İlçesi

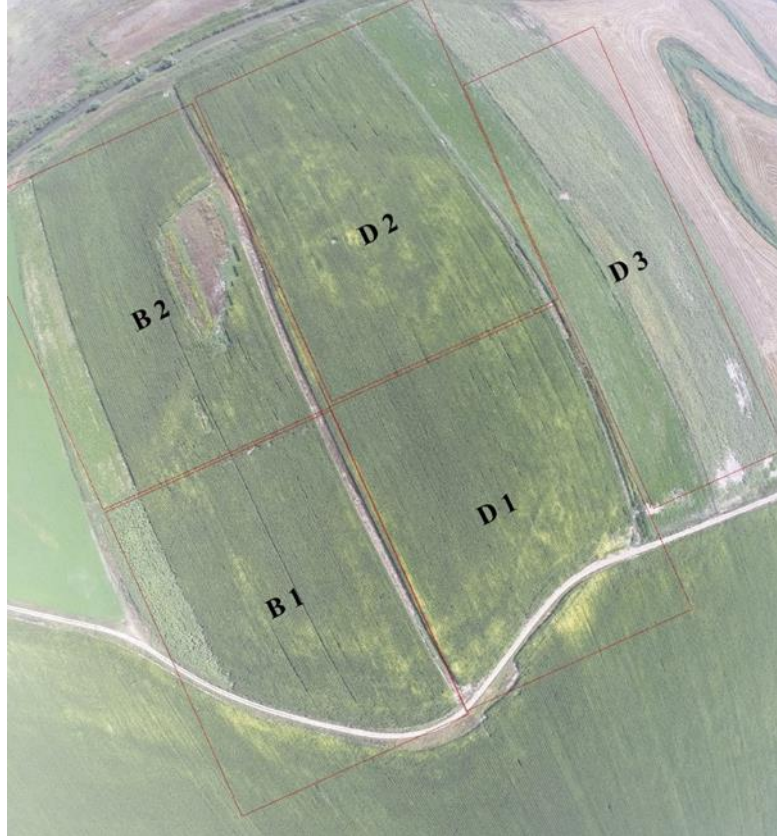
Alpu ilçesinde Çukurhisar mahallesi ile Esence mahallesi arasındaki 15 km'lik alan taranmıştır. Burada tescilli yerleşmeler dışında arkeolojik başka bir unsura rastlanmamıştır. Söz konusu bölgede, Çukur Hisar 2, Porsuk Höyük 2 ve Yeşildon höyükleri ziyaret edilmiştir.

Porsuk Höyük 2: (334130.13 - 4384988.72) Bu yılki çalışmalarımızda yoğun yüzey araştırması (*intensive survey*) yaptığımız iki höyükten bir tanesi Porsuk Höyüktür (**Harita 4, Resim 1-2**). Esence mahallesinin 2.5 km doğusunda yer alan 350 x 440 m boyutlarında ve 8 m yüksekliğindeki üç konili höyük, yoğun yüzey araştırması

kapsamında doğu batı olmak üzere ikiye ayrılmış, bu bölümlerde kendi içinde kuzey güney yönünde bölünerek 4 alan oluşturulmuştur. Ayrıca en doğuda kalan ve üzeri pancar ekili olan koni tek bir alan olarak ele alınmış ve bu şekilde 5 alandan malzeme birbirine karıştırılmadan toplanmıştır. Höyükte Klasik Dönem malzemesi çok azdır, özellikle İTÇ II ve İTÇ III malzemesi çok yoğun bir şekilde görölmüştür.

şekil 1: Porsuk Höyük 2

şekil 2: Çanak çömlek toplanan alanların belirtildiği Porsuk Höyük 2 hava fotoğrafı

Çukurhisar 2: (327479.28 - 4412412.30) Höyük, Alpu ilçesinin Çerkez Çukurhisar mahallesiinin hemen güneybatısında yer almaktadır (**Harita 4, Resim 3-4**). Yaklaşık 13.5 m yüksekliğe sahip olan 150 m çapındaki höyük üzerinde kaçak kazı çukurları bulunmaktadır. Höyüğün doğu ve kuzeydoğu eteğinde İTÇ III Dönemini yansıtan çanak

çömlekler bulunurken güneydoğu eteklerinde MÖ II. Binyıla ait çanak çömlek parçaları olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca höyüğün güneyinde ve güneydoğusunda maden cürüfları ele geçirilmiştir. Höyüğün çevresindeki araştırma sonucunda höyüğün hemen güneyinde kalan tarlalarda bir adet Bizans Dönemine ait sikke bulunmuştur.

Resim 3: Çukurhisar 2

Resim 4: Çukurhisar 2, hava fotoğrafı.

Yeşildon: (332575.53 - 4401518.75) İsmi aldığı mahallenin 1.5 km güneyinde yer alan yerleşme, 205 m çapında ve 8 m. yüksekliktedir (**Harita 4, Resim 5**). Üzerinin otlarla kaplı olması sebebiyle çok az malzeme toplanan höyüğün en üst kısmında defneciler tarafından açılmış olan klasik dönemlere ait bir mezar bulunmaktadır (**Resim 6**).

Resim 5: Yeşildon Hüyük

Resim 6: Yeşildon Hüyük üzerinde defneciler tarafından açılan Klasik Dönem mezarı

1.2.2. Sivrihisar, Mihaliççık ve Günyüzü İlçeleri

Eskişehir'in kuzeydoğusundaki Sivrihisar ile Mihaliççık ilçeleri arasında kalan dağlık bölgede ekiplere bölünerek tarama yapılmıştır. Eskişehir Ankara karayolunun

kuzeyinde Babadat mahallesinden başlayan tarama, kuzeybatıda Ankara il sınırına kadar olan ve Biçer, Saray ve Narlı mahallerini de kapsayacak şekilde yaklaşık olarak 25 km'lik hat taranmıştır (**Harita 4, Resim 7-9**). Burada yer alan ve tescilli olan yerleşmeler ve yer yer alana yayılmış çok seyrek Klasik Dönem ve Frig malzemesinin dışında Sivrihisar İlçesi Babadat Mahallesi girişinde ağaçlandırma sahası içerisinde tapusuz alanda yer alan ve yüzeyde Geç Roma Dönemi Mimari ve mezar parçalarına ait izler tespit edilmiştir (coğrafi koordinatı 39.530853-31.624199).

Resim 7: Biçer mahallesinin kuzeyinde taranan arazi.

Resim 8: Sarayköy mahallesinin çevresinde taranan alan

Resim 9: Ankara il sınırına kadar olan Narlı ve Sarayköy mahallesinin doğusunda taranan arazi

Ayrıca Mihalıçcık İlçesi Sazak Mahallesi arazisi içinde Biçer Mahallesi'nin hemen kuzeyinde Sazak mahallesi 1931 parsele komşu tapusuz bir taşınmaz üzerinde oldukça dik konili yükselti tümülüs olarak değerlendirilmiştir. Çevrede başka yığma tepeler de bulunmaktadır. (6 derece ed-50 koordinatı 387486-4397832). Tümülüslerle dikkat çeken bu alan Ankara il sınırları içerisinde yer alan Gordion Yassıhöyük'ün 30 km kuzeybatısındadır.

Bunları yanı sıra ekibimiz bölgede bilinen 3 yerleşme yerini yeniden ziyaret ederek malzeme toplamıştır:

Bahçecik 1: (357786.54 - 4364785.42) Bahçecik mahallesi'nin 2 km kuzeyinde ve Sivrihisar askeri havaalanının batısında yer yer alan Bahçecik I höyüğü, 130 x 105 m. ebatlarında olup 6 m yükseltiye sahiptir (**Harita 4, Resim 10**). Çok geniş bir alana yayılım göstermeyen höyüğün doğusunda günümüzde kurumuş olan bir dere yatağı bulunmaktadır. Höyüğün tepe ve güneydoğu eteklerine doğru eski kaçak kazı çukurları izlenmektedir. Geç Kalkolitik, MÖ 3. Binyılın ikinci yarısı ve OTÇ çanak çömlek parçaları bulunan höyükten bir tane de pişmiş topraktan ağırşak ele geçirilmiştir. Höyük üzerinde çok yoğun şekilde defineci çukurları vardır. (**Resim 11**)

Resim 10: Bahçecik I yerleşmesi

Resim 11: Bahçecik I höyük üzerindeki defineci çukurları

Bahçecik 2: (3576404.34 - 4367903.03) Bahçecik mahallesinin 1 km güneyinde alan Bahçecik 2 yerleşmesi, yaklaşık 3 m yüksekliğe sahip 55 x 65 m boyutlarında küçük yayvan bir höyüktür. Mera alanı içerisinde kalan höyük defineciler tarafından yoğun tahribata uğramıştır. Höyüğün en tepe noktasında yer alan çukur oldukça geniş ve derin olduğu vurgulanmalıdır. Bu höyükten toplanan malzeme, Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenebilir.

Hamam Karahisar Höyük: (390283.56 - 4366801.84) 9.5 m yüksekliğe sahip olan Hamam Karahisar (Hamam Höyük), Günyüzü ilçesinin Hamamhisar mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır (**Harita 4, Resim 12-13**). Mahallenin 1 km kadar güneybatısında yer alan höyüğün hemen batı tarafında Çardak Hamamı yer almaktadır. 190 x 150 m boyutlarındaki höyüğün özellikle batı eteklerinde İTÇ II, İTÇ III ve MÖ II. Binyılı yansıtan çanak çömlek parçalarının bulunmasının yanı sıra mühür parçası, sapan tanesi, kırık topuz başı ve bir ağırşak ele geçirilmiştir.

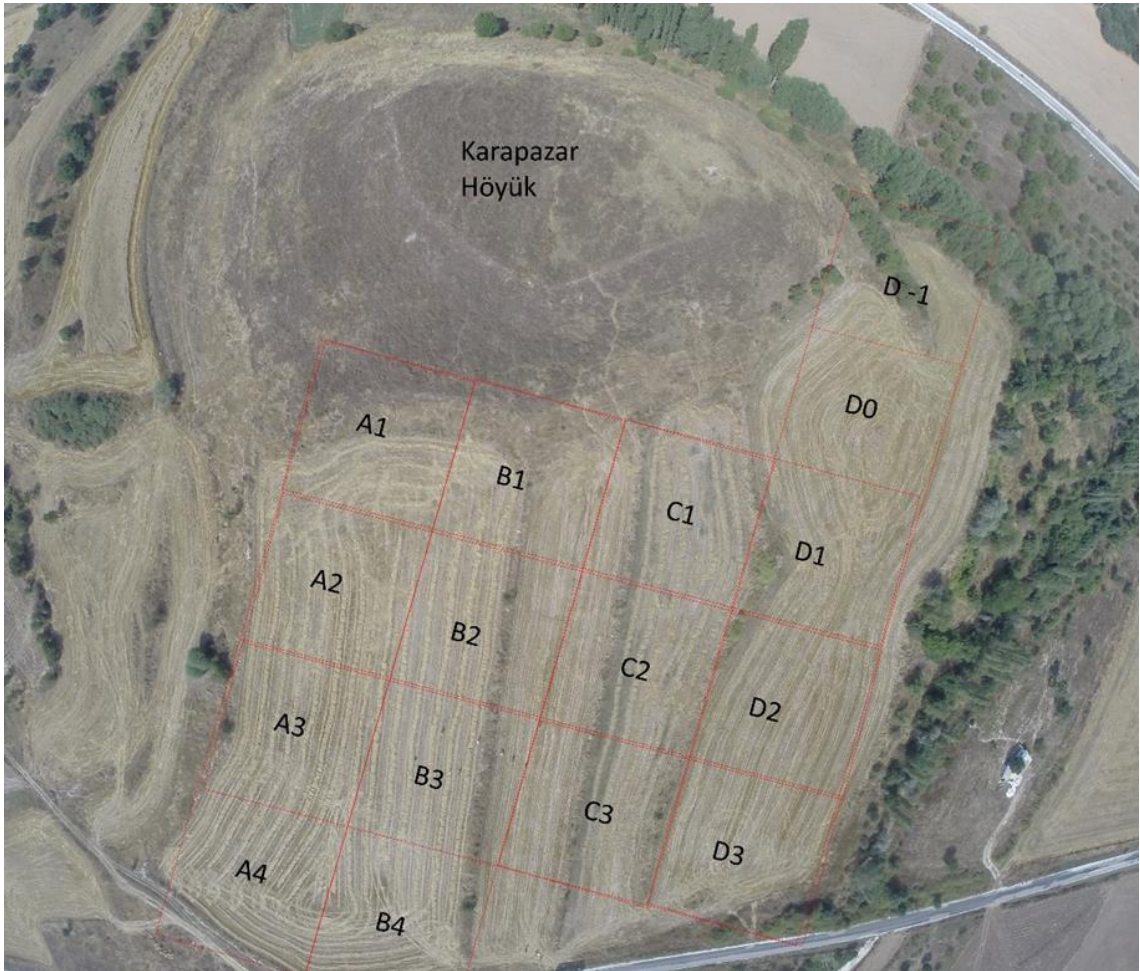
Resim 12: Hamam Karahisar Höyük, hava fotoğrafı

Resim 13: Hamam Karahisar Höyük

2.1.3. Mahmudiye, Odunpazarı ve Seyitgazi İlçeleri

Karapazar Höyük: (290125.32 - 4384988.72) Odunpazar ilçesinin Karapazar mahallesinin 1.2 km güneybatısında yer alan höyük çevresinde yoğunlaştırılmış yüzey araştırması (*intensive survey*) gerçekleştirilmiştir (**Harita 4, Resim 14-15**). 180 x 130 m ebatlarında ve 21.5 m. yüksekliğindeki höyüğün yoğun ve uzun otlar ile kaplı olması sebebiyle nedenle höyüğün doğu ve kuzeydoğusundaki yaklaşık olarak 250 x 250 m kaplayan aşağı şehir kesimi 50x50 m'lik alanlara bölünerek *intensive survey* gerçekleştirilmiştir. Söz konusu alanda klasik dönem malzemesi, İlk Tunç Çağı malzemesi ile birlikte karışık durumda ele geçirilmiştir.

Resim 14: Çanak çömlek toplanan alanların belirtildiği Karapazar Höyük hava fotoğrafı.

Höyüğün üzerinden toplanan malzemenin tamamı Klasik dönemlere tarihlenmektedir. Yamaçlardaki erken dönem malzemesi, defneci çukurları nedeniyle oluşmuş profiller boyunca tespit edilmiştir. Bunlardan kuzeybatıda bulunan profilden

İTÇ II malzemesi toplanmıştır. Ayrıca yaklaşık zeminden 4-5 m yukarıda yer alan diğer bir profilden ise Erken İTÇ III malzemesi ele geçirilmiştir.

Resim 15: Ön tarafta ekip B3 karesinde malzeme topluyor, arka tarafta ise Karapazar Höyük.

Büyükdere Höyük: (304162 - 4384950) Höyük, TANAP projesi kapsamında bölgede çalışan arkeolog M. Sağır'ın gözlemleri ile bulunmuştur (**Harita 4, Resim 16**). Kendisinin tarafımıza aktardığı bilgiler sonucunda Seyitgazi ilçesinin Büyükdere mahallesinin yaklaşık 2 km doğusundaki höyük tespit edilmiştir. Yaklaşık 90 m çapından küçük bir höyük olduğu gözlemlenen 4 m yükseklikteki höyükte İTÇ Dönemi'ne ait yoğun çanak çömlek parçalarının olduğu anlaşılmıştır.

Resim 16: Büyükdere Höyük.

Güllü Höyük: (309157.58 - 4384857.55) 105 m çapında ve 7.5 m yüksekliğindeki höyük, Güllüce mahallesinin 1.5 km güneybatısında, Büyükdere mahallesinin ise 2 km

kuzey doğusunda yer almaktadır (**Harita 4, Resim 17-18**). Üzeri yoğun ot ile kaplı olan höyüğün yayılım alanı tarımsal faaliyetler için kullanılmış olup höyüğün etekler tarım için tıraşlanmıştır. Malzeme olarak höyüğün üzerinde MÖ erken 2. Binyıl ve Frig Dönemi'ne ait malzeme bulunurken eteklerinde İTÇ II Dönemi malzemesi toplanmıştır. Ayrıca tarım için tıraşlanan yamaçlar boyunca oluşan profilde, kerpiç yoğunluğu göze çarpmaktadır. Höyük üzerinde çok fazla sayıda defineci çukuru vardır (**Resim 19**).

Resim 17: Güllü Höyük.

Resim 18: Güllü Höyük, hava fotoğrafı

Resim 19: Güllü Höyük'teki defineci çukurlarından bir tanesi.

Kalkanlı Höyük: (307652.92 - 4389657.80) Kalkanlı Mahallesi içerisinde bulunan höyük, 70 m çapında ve 3.5 m yüksekliğindedir (**Harita 4, Resim 20-21**). Höyüğün doğu ve güney yönündeki yayılım alanına evler yapıldığı görülmüştür. Ayrıca höyüğün tepe noktasına da bir ev bulunmaktadır. Üzeri bitki örtüsü ile kaplı olan ve sonradan toprak ile doldurulan höyüğün yüzeyinde buluntu durumu yok denecek kadar az olduğunu söyleyebiliriz. Ele geçirilen az malzemede İTÇ II Dönemi ağırlıktadır.

Resim 20: Kalkanlı Höyük.

Resim 21: Kalkanlı Höyük hava fotoğrafı.

Sulu Höyük: (311998.98 - 4391508.04) Türkmentokat mahallesinin 4 km güneybatısındadır (**Harita 4, Resim 22**). Höyüğün 1.2 km güneyinden Ankara-Eskişehir karayolu geçmektedir. Çanak çömlek höyüğün batısına da yayılmış durumda olmasına rağmen, bu kesimde konileşme görülmemiştir. Doğuda höyüğün esas konisinin görüldüğü alan 95 m çapındadır. Üzerinde herhangi bir tarımsal faaliyet gerçekleştirilmeyen höyükte birden fazla defneci çukuru ve hayvanlar tarafından açılmış çukurlar bulunmaktadır. Höyükte toplanan malzeme ağırlıklı olarak İlk Tunç Çağı'nın çeşitli evreleri ile Frig Dönemini vermektedir.

Resim 22: Sulu Höyük.

Alpanos (Alpanoz) Höyük: Sarayören mahallesinin 1.5 km doğusunda, Değişören mahallesinin ise 4 km batısında yer alan Alpanos Höyük, 95 x 70 m boyutlarında ve 4.5 m yüksekliğindedir. (**Harita 4, Resim 23-24**). Burada, höyüğün tepe noktasından ana toprağa kadar açıldığı anlaşılan bir defineci çukuru tespit edilmiştir (**Resim 25**). Höyükte Frig ve -İTÇ II ağırlıklı olmak üzere- İlk Tunç Çağı'na ait çanak çömlek ele geçirilmiştir.

Resim 23: Alpanos Höyük.

Resim 24: Alpanos Höyük hava fotoğrafı

Resim 25: Alpanos Höyük'te ana toprağa kadar açılan defineci çukuru

Melikgazi Höyük: (311388.76 - 4375332.14) Doğançayır beldesinin 4 km kadar güneybatısında yer alan Melikgazi höyüğü, ova seviyesinden yaklaşık olarak 11 m yüksekliğe sahiptir (**Harita 4, Resim 26-27**). 105 x 95 m boyutlarındaki höyüğün kuzey kesiminde büyük bir defineci çukuru ve hayvanların açtığı çukurlar bulunmaktadır. Doğu yamaçta tarımsal faaliyetler nedeniyle bir kısmı düzleşmiş ve sürülmesinden dolayı kesitler oluşmuştur. Toplanan malzeme İTÇ II Dönemine aittir. Ayrıca höyüğün 300 m kuzeydoğusunda hemen su kanalının güneyinde Klasik Dönem malzemesi veren ve Melikgazi 2 adını verdiğimiz düz bir yerleşme tespit edilmiştir.

Resim 26: Melikgazi Höyük.

Resim 27: Melikgazi Höyük, hava fotoğrafı.

Musadayı Höyük (Arapören): (314881.02 - 4380547.22) Doğançayır beldesinin 2 km kadar kuzey/kuzeybatısında kalan ve batısından Seydisuyu akan 12 m yüksekliğindeki Musadayı Höyük, 90 m çapındadır (**Harita 4, Resim 28-29**). Höyük defineci çukurları ile adeta delik deşik edilmiştir. Höyük üzerinde az miktarda gözlemlenen çanak çömlek çoğunlukla İTÇ II Dönemi özellikleri göstermektedir. Doğu yamaçta defineci tahribatının olduğu alanda bazalttan iki tane ezgi taşı ele geçirilmiştir (**Resim 30**).

Resim 28: Musadayı Höyük

Resim 29: Musadayı Höyük hava fotoğrafı.

Resim 30: Musadayı Höyük defineci tahribatı.

Taşlık Höyük: (297130.98 - 4378522.44) Höyük, yeni kurulan ve Aşağı Taşlık olarak adlandırılan mahallenin 500 m kadar güneyindedir (**Harita 4, Resim 31**). 4.5 m yüksekliğe sahip olan ve 65 m çaplı küçük ebatlı höyüğün kuzey ve kuzeydoğusunda taş yatakları bulunmaktadır. Kuzey ve güney yönünde yüksekliğini tamamen kaybetmiş olan höyüğün üzerinde tarımsal faaliyet gerçekleştirilmektedir. Höyük Amorf parçalarının yanında bir adet taştan üçgen pandantif, bir adet taş mühür, bir adet bazalttan ezgi taşının üst kısmı bulunmuştur. Taşlık Höyük malzemesi, Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'na tarihlenebilir.

Resim 31: Taşlık Höyük.

Tejüren Höyüğü ve Nekropolü: (300255.67 - 4384330.08) Değişören mahallesinin 2.7 km kuzeyinde yer alan 95 m çapındaki Tejüren Höyük, ova seviyesinden yaklaşık 4 metre yüksekliğe sahiptir. Yüzeyde yoğun şekilde İTÇ II dönemi çanak çömleği bulunmuştur.

Resim 32: Tejüren Höyük'te definciler tarafından açılan taş sanduka mezar

Höyüğün yaklaşık olarak 200 m kuzeyinde ise bir nekropol alanı tespit edilmiştir. Defineciler tarafından kazılan iki tane taş sanduka mezar görülmüştür (**Resim 32**). Kuzeybatı güneydoğu yönünde yapılmış olan mezarlardan batı taraftakinin çevresindeki atık toprak içinden PT bir ağırşak ele geçirilmiştir. Ayrıca höyüğün 200 m doğusundaki sürülmüş tarla içerisinde Klasik Döneme ait çok fazla sayıda küp parçaları gözlemlenmiştir.

Toraman Höyük: (304302.10 - 4389258.40) Kalkanlı mahallesinin 2.7 km batısında, Aksaklı mahallesinin ise 3 km kuzeybatısında yer alan Toraman höyük iki farklı doğal tepe üzerine konumlanmıştır (**Harita 4, Resim 33**). Kuzeydeki koni 140 x 120 m boyutlarında ve 11.7 m. yüksekliğindedir. Güneydeki 8 m yüksekliğindeki daha küçük olan koni ise 70 x 50 m boyutundadır. Höyükten ağırlıklı olarak İlk Tunç Çağı çanak çömleği toplanmıştır. Höyükte yer yer defineci tahribatı bulunmaktadır (**Resim 34**).

Resim 33: Toraman Höyük hava fotoğrafı.

Resim 34: Toraman Höyük'te defineci tahribatı.

Üryan Höyük: (307077.32 - 4373836.96) Yazıdere mahallesinin 1.8 km güneydoğusunda, Çukurağıl mahallesinin ise 1.5 km güneybatısında yer alan iki konili höyük, ova seviyesinden 11 m yükseklikte ve 180 x 130 m boyutlarındadır (**Harita 4, Resim 35-36**). Höyük üzerinde birkaç obsidyen parça, işlenmiş veya işlenmemiş taşlar, bir idol parçası ve kase parçaları (boyalı veya boyasız) görülmüştür. Malzeme genel olarak İTÇ II Dönemi'ni yansıtmaktadır. Ancak nadir de olsa höyükte İTÇ III çanak çömleğine de rastlanılmıştır.

Resim 35: Üryan Höyük hava fotoğrafı.

Resim 36: Üryan Höyük.

Soğulcak: Cevizli mahallesinin 3.5 km kuzeydoğusunda yer alan yerleşme, adını aldığı Soğulcak mahallesinin de 1.4 km doğusundadır (**Harita 4, Resim 37**). Höyük oldukça engebeli bir arazide yer alır. Mahalle ile höyük arasındaki alanda yoğun şekilde çakmaktaşı bulunmaktadır. 140 m çapında ve 8 m yüksekliğindeki höyüğün güney kesiminde aşağı şehre ait olabilecek alanda da çanak çömlek parçaları toplanmıştır. Çanak çömlek genel olarak İTÇ III ve MÖ II. Binyıl özellikleri göstermektedir.

Resim 37: Soğulcak yerleşmesi.

1.3. KÜTAHYA BÖLGESİ

Eskişehir ili sınırları içerisinde ağırlıklı olarak yapılan çalışmaların yanı sıra Kütahya ilinde madencilik faaliyetleri ile ilgili araştırmalar yapılmıştır (**Harita 5**).

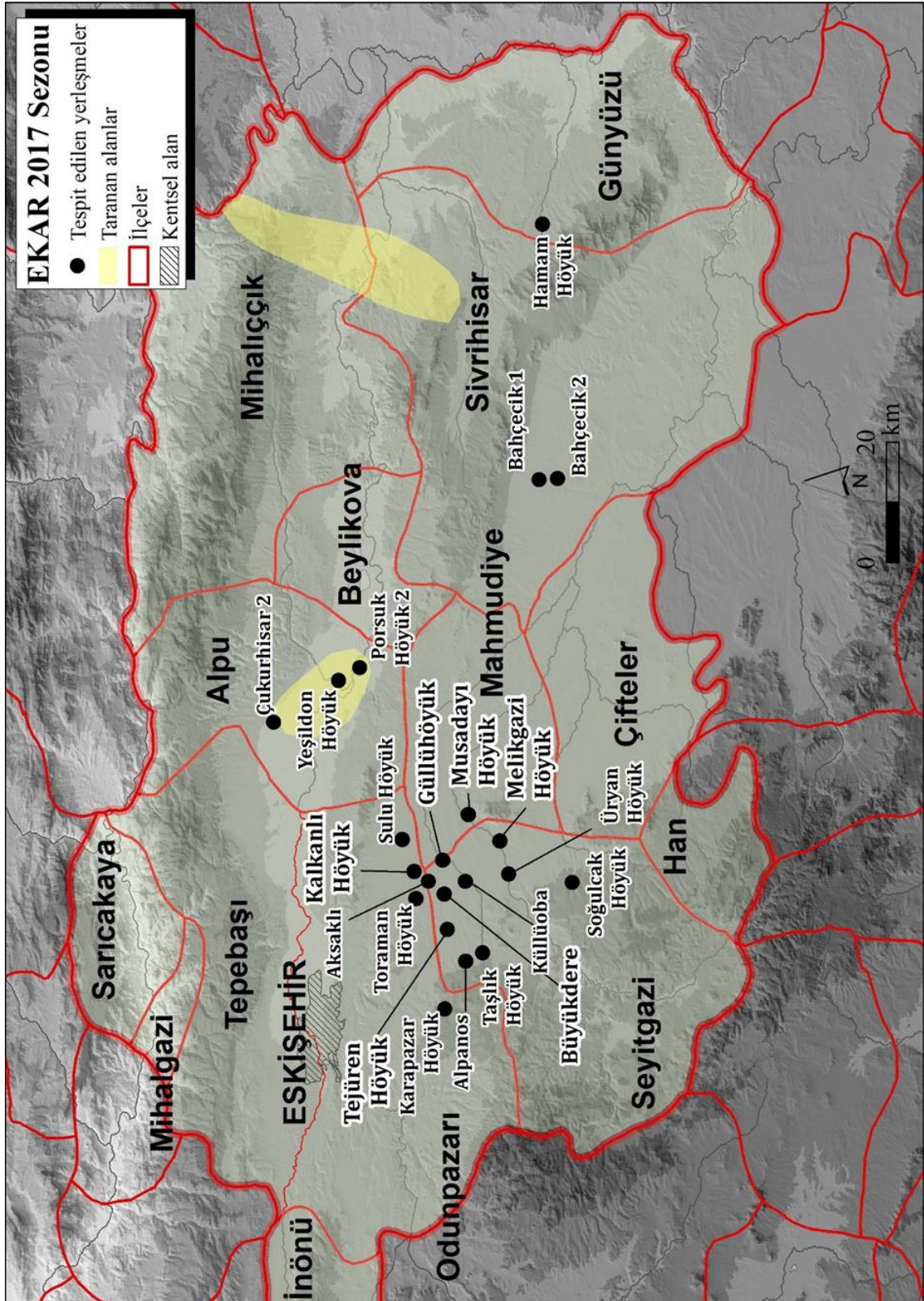
Resim 38: Sığırereğitepe.

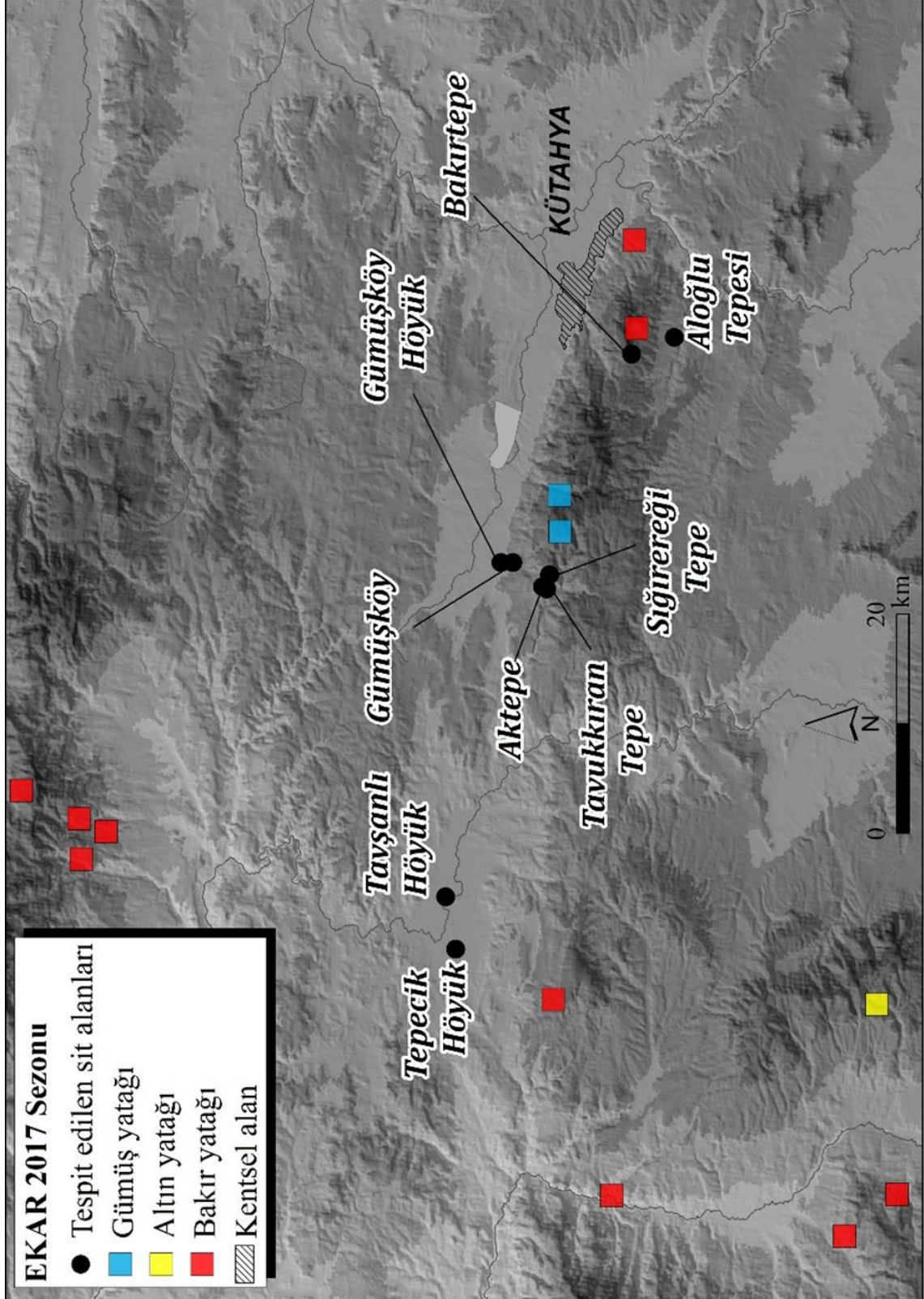
Resim 39: EKAR 2017 Ekip üyeleri

Tablo 1: İncelenen alanların ED50 6 derecelik dilim koordinatları (Alpanos ve Soğulcak Höyükleri Google Earth ITRF Koordinatları)

HÖYÜK	Y	X
KARAPAZAR HÖYÜK	290125.32	4384988.72
PORSUK HÖYÜK 2	334130.13	4397913.37
TORAMAN HÖYÜK	304302.10	4389258.40
KALKANLI HÖYÜK	307652.92	4389657.80
GÜLLÜ HÖYÜK	309157.58	4384857.55
MUSADAYI HÖYÜK	314881.02	4380547.22
MELİKGAZİ HÖYÜK	311388.76	4375332.14
ÜRYAN HÖYÜK	307077.32	4373836.96
TEJÜREN HÖYÜK	300255.67	4384330.08
TAŞLIK HÖYÜK	297130.98	4378522.44
SULU HÖYÜK	311998.98	4391508.04
BAHÇECİK HÖYÜK 2	3576404.34	4367903.03
BAHÇECİK HÖYÜK 1	357786.54	4364785.42
YEŞİLDON HÖYÜK	332575.53	4401518.75
ÇUKURHİSAR 2	327479.28	4412412.30
BÜYÜKDERE	304162	4384950
HAMAM HÖYÜK	390283.56	4366801.84
ALPANOS	39 37'40.49''K	30 37'40.49''D
SOĞULCAK	39 23'49.70''K	30 44'41.43''D
KÜTAHYA Aktepe, Sığırereğitepe, Tavukkıran-tepe, Gümüşköy	735811 736499	4370449 4369699

Harita 4: 2017 yılında Eskişehir’de araştırma yapılan merkezler ve taranan alanlar (A4 boyutu)

Harita 5: 2017 yılında Kütahya’da araştırma yapılan alanlar (A4 boyutu)

SONUÇ

Bilindiği gibi projemiz kalemlerinde yer alan ve arşiv amacıyla kullanacağımız malzemeler çeşitli nedenlerden dolayı alınamadığından, tüm bütçemiz araba kiralama olarak değiştirilmiş ve yüzey araştırmasının ulaşım sorunu bu proje ile giderilmiştir. Bu yıl ilk kez başladığımız yüzey araştırmamızda, ilk yılımızı hazırlık aşaması olarak öngörmüş olmamıza rağmen, arazide çalıştığımız 16 gün bölgede yapılması gereken çok fazla iş olduğunu bize göstermiştir. Özellikle Küllüoba çevresinde gerçekleştirdiğimiz araştırmaları 2018 yılında da sürdürerek önemli sonuçlar elde edeceğimizi düşünmekteyiz. 2018 yılı çalışmalarındaki ana hedefimiz ise Kütahya'da yapmayı planladığımız Tarih Öncesi Dönem madencilik çalışmaları olacaktır.